

af 18de Juni 1870, beror paa en Misforstaaelse; der er ikke ved denne Lov taget nogen Bestemmelse om, hvorledes Theatrets Gjæld skulde afgjøres, tvertimod er der forbeholdt ved Finantsloven for 1875—76 at fassætte, hvorledes den samlede Byggegjæld til Sorø Akademi fremtidig skal afgjøres. Loven indeholder altsaa ingen Bestemmelse om det af det ærede Medlem nævnte Punkt; den henviser til Finantsloven af 1875—76. Der blev da vedtaget en Bestemmelse, som er forandret nu, efterat den ældre finantsielle Stilling er gjenindsført, idet man har erkjendt, at Dækningen af Theatrets Gjæld er en nødvendig Konsekvens af denne Tilstand.

Clausager: Naar det ærede Medlem for 4de Kredts (Hallefen) udtalte, at han aldrig havde fremhævet særlig Kunstens Betydning som Opdragelsesmiddel, saa skal jeg villig indrømme, at jeg ikke i den Forstand i mit Foredrag har sigtet til ham. Dog tror jeg at være istand til at kunne godtgjøre, at der ikke sjældent har været tillagt Theatret en ikke ringe Betydning som Opdragelsesanstalt og tillagt det at være af Værdi for Udviklingen i Samfundet i dets Helhed. At det tgl. Theater altid har været en Statsinstitution, kan være muligt i en vis Forstand, men der har dog, og det vil selv den ærede Landsthingsmand indrømme, stadig været opponeret stærkt imod, at det skulde uden videre overtages som en ren og skær Statsanstalt eller som en Institution, som Staten uden videre saa at sige rent og klart skulde tage sig af og skulde opretholde, selv om Forbringerne, der fra Theatrets Side kunde stilles, bleve meget vidtgaaende. Tvertimod har der jo, ialtsald saalænge jeg mindes, været arbejdet henimod ikke alene at indskrænke de Udgifter, Staten har havt for denne Anstalt, men ogsaa, tildels i en ikke ringe Grad, til at gjøre Anstalten uafhængig af Statskassen, ja, man har endog saa fra flere Sider udtalt sig for at faae den overdragen rent til private Folk. Vel veed jeg, at ved Theaterbyggeloven af 1870 er Theatret jo nok paa en vis Maade blevet knyttet noget nærmere sammen med Statskassen eller noget nærmere blevet betragtet som en Slags Statsinstitution, men jeg vil fremdeles tillade mig at fastholde, at den nævnte Lovs Hensigt var dog i grunden, at Theatret paa en vis Maade burde og skulde staa paa sine egne Ben, og at, naar det fik den Hjælp saavel af Staten som af Private, som blev det tilsagt, og som det har faaet, skulde det iøvrigt se at klare sin egen Stilling og at dække den Gjæld, det fremdeles maatte have siddende paa sig. Seg veed ogsaa nok, at her paa en vis Maade er paalagt Statskassen en Garanti for, at Renten af Gjælden skulde betales; men jeg vil dog formene, at der er nogen Forskjel paa, om en Skyldner har en Gjæld, som en Anden er indgaaet paa at garantere, og om denne Anden uden videre betaler hele hans Gjæld og derved

frier ham for enhver Forpligtelse. Jeg kan altsaa ikke se rettere, end at Statskassen nu uden videre gaar ind paa at dække hele Gjælden for Theatret, og jeg erkjender, at Staten derved end yderligere har vedkjendt sig Theatret som en Anstalt, den er forpligtet til at tage sig af og opretholde, forsaavidt den ikke selv maatte være istand dertil. Om Theatret fremdeles maatte være bedre istand til at klare for sig og afholde sine Udgifter i den ene og den anden Retning, end hidtil, veed jeg ikke. Er det istand dertil, skal det være mig overmaade kjært, men jeg er idetmindste berettiget til at have en lille besteden Tvivl derom og at antage, at det maasse vil gaa i Fremtiden som i Fortiden, og at det mulig endog vil blive stillet forøgede Krav til Statskassen. Skal dette blive Tilfældet fremdeles, maa jeg, som sagt, beklage, at denne Gjæld stryges, thi derved tror jeg, at Forbringernes Berettigelse vil voge noget. Til den ærede Kultusministers Utringer om, at min Udtalelse om, at Theatret ikke var en fuldstændig Statsanstalt i Fortiden, hvilede paa en Misforstaaelse, har jeg ikke saa Meget at sige, thi de kunne jo omrent finde deres Besvarelse ved, hvad jeg allerede har tilladt mig at udtale. Naar den ærede Minister uttrede, at der ikke har været Tvivl om, at Staten jo paa en Maade skulde tage sig af Theatret eller burde eller maatte træde til, saa tror jeg ogsaa i denne Henseende at have sagt, hvad jeg behøver. Jeg skal kun gjen tage, at det idetmindste har staaet for mig som ikke ganske lidt tvivlsomt i Henshold til den før nævnte Lov af 1870, at Staten trods Vedtagelsen af denne Byggelov dog derved paatog sig en Slags Forpligtelse til uden videre at afholde ikke alene enhver Gjæld, Theatret maatte paadrage sig, men ogsaa opfylde alle øvrige Forpligtelser, der kunde tænkes at komme frem. Seg kan ikke se andet, end at, naar jeg har nævnt, at man ikke fuldt har holdt sig denne Byggelov efterrettelig, saa maa jeg, fra min Side set i alt Fald, have en vis Ret i den Betragtning. Der var nemlig vedtaget en bestemt Sum, hvorfor Theaterbygningen skulde opføres; men det er en ligesaa bekendt — jeg kan gjerne sige gammel — Sag, at denne Sum blev ikke alene grundig overstreden, men at denne Overstridelse er efterbevilget paa en vis eiendommelig Maade. Dette finder jeg imidlertid for Dieblicket ikke nogen Grund til at opholde mig videre ved.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Fischer): Det er saa forfjellige Ting, det ærede Medlem blander sammen, at det er overmaade vanskeligt at svare. Nu til Slutning kom det ærede Medlem til at tale om Overstridelser ved Theatrets Opsørelse; men det kommer jo dog i Virkeligheden ikke det Spørgsmaal ved, fra hvilket det ærede Medlem gif ud, nemlig hvorledes det kongelige Theaters Stilling